

3. Лавренова Г.В. Медовая аптека / Г.В. Лавренова. — М.: АСТ; СПб.: Астрель — СНБ 2007. — 383 с.
4. Мейнгардт Ю.В. Здоровье на крыльях пчелы. Медовый лечебник / Ю.В. Мейнгардт. — М.: АСТ; СПб.: Сова, 2010. — 638 с.
5. Шутова Ю.В. Ваш доктор-пчела: 1000 рецептов исцеления / Ю.В.Шутова — М.: РИПОЛ классик, 2006. — 384 с.

ПРОЦЕС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА

Ігнатенко С.А.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м. Київ, Україна

Зміни, що сьогодні відбуваються у всіх сферах суспільного життя українців, актуалізували необхідність забезпечення безпеки людини на всіх рівнях. Необхідність підготовки педагогічних працівників до навчання дітей діяти безпечно у життєдіяльності, перш за все до адекватних дій в різних екстремальних і надзвичайних ситуаціях, вимагає глибокого знання теоретичних основ цієї проблеми. Закон України «Про освіту» в якості одного з принципів державної політики в галузі освіти зафіксував гуманістичний характер освіти, пріоритет загальнолюдських цінностей, життя і здоров'я людини, вільного розвитку особистості. З принципу, який визнає пріоритетність життя і здоров'я людини, випливає вимога до діяльності вчителя: він повинен бути готовий до збереження життя та здоров'я школярів.

Означені проблеми обумовлюють актуальність теми та вимагають глибокого вивчення процесу забезпечення безпеки людини та суспільства.

Методологічну основу нашого дослідження склали концепції про системний підхід до дослідження суспільних явищ (В. Афанасьєв, В. Блауберг та ін); теорія систем і синергетики (С. Василькова та ін.); психологічні концепції особистості (Б. Ананьєв, К. Божович, О. Леонт'єв та ін.); діяльності (О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Д. Ельконін та ін.); формування успішної особистості (Е. Берн, М. Джеймс, Д. Джонгвард та ін.); деструктивності людини (Т. Донських, Ц. Короленко, Е. Фромм та ін); адаптації людини в екстремальних умовах (М. Д'яченко, Т. Лебедев, Л. Кандибович та ін.); захисних механізмів психіки (З. Фрейд, А. Фрейд та ін).

На основі проведеного аналізу сформульовано висновки про функції поняття «безпека», основні ознаки безпеки як об'єктивного явища і чинника, що впливають на безпеку людини.

По-перше, поняття «безпека» служить мірою (засобом оцінювання) захищеності особи та суспільства від небезпек (шкоди, збитків, втрат, небажаних наслідків).

По-друге, безпека як об'єктивна реальність проявляється у відсутності або мінімальному (досить низький, щоб бути прийнятним для конкретної людини в конкретній ситуації) рівні ризику виникнення збитку інтересам людини (здоров'я, матеріального благополуччя тощо) у звичайних умовах і при взаємодії зі шкідливими та небезпечними факторами життєдіяльності.

По-третє, безпека залежить від зовнішнього середовища, внутрішнього стану людини, заходів щодо захисту і від здатності людини до зни-

ження ризику за рахунок готовності до профілактики, подолання, зниження негативних наслідків взаємодії зі шкідливими та небезпечними факторами життєдіяльності.

Викладений матеріал не вичерпує проблеми дослідження, але допомагає уточнити та систематизувати основні її категорії. Перспективи подальших розвідок вбачаються в експериментальній перевірці висунутих теоретичних положень та їх доповненні за рахунок наукових даних, отриманих експериментальним шляхом.

ГІГІЄНИЧІ АСПЕКТИ І РОЗПОВСЮДЖЕНІСТЬ ПОРУШЕНЬ ЗОРОВОГО АНАЛІЗАТОРА У ШКОЛЯРІВ М. КРЕМЕНЧУК

Кретін О.С.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
Україна*

Дефіцит руху сучасної людини неминуче згубно відбивається на функціональних властивостях зорового апарату. Крім того, надмірні інформаційні навантаження на очі й мозок призводять сьогодні до серйозних порушень і захворювань, і особливо гостро останнім часом це питання постало через згубний вплив комп'ютерних дисплеїв на зір [1].

У зв'язку з різким погіршенням зору населення ще з двадцятого століття цим питанням почали займатися такі науковці: В. Г. Бейтс, А. І. Дашевський, Е. С. Аветисов, Ю. О. Утєхін.

У 2016-2017 році нами було проведено експериментальне дослідження для порівняння стану зорового аналізатора учнів Кременчуцького ліцею №4 та ЗОШ №20; також провели дослідження впливу втоми на гостроту зору учнів. Для цього було створено анкету з 10 питань напів-відкритого типу та використана таблиця Головіна-Сивцева.

Користуючись навчальним розкладом та навчальною програмою ми перевірили кількість навчальних годин. Навантаження на учнів по кількості годин, майже однакове (різниця лише в 1 год). У ліцейному класі збільшена кількість годин з біології, фізики, хімії, але в той же час відсутня російська мова, менше годин інформатики, математики, української літератури.

Кількість дітей, що мають проблеми із зором серед опитуваних у ліцеї (26%) більша на 9%. Хоча в середньому в кожному з опитуваних класів 5-7 дітей мають проблеми із зором. Такий же показник визначали в ліцеї у 2016 році серед учнів 5-10 класів, і він становив — 35% [2]. В обох дослідженнях це переважно міопія.

Також було виявлено, що кількість годин, яку учні проводять у школі приблизно однакова, але учні ліцею частіше затримуються після уроків або приходять раніше на додаткові заняття і проводять у школі по 8 годин і більше (15%).

В ліцейному класі більша кількість дітей витрачає на домашнє завдання близько 4-х годин (63%), на відміну від школярів ЗОШ №20 (34%).

Кількість годин нічного сну в учнів обох шкіл в основному складає 7-8 годин. Більше цього часу сплять діти із школи №20 — 38%, порівняно із таким же показником серед ліцеїстів — 23%.

Шкільні умови влаштовують більшість учнів, що стосується умов